

## **TYÖELÄMÄ- JA TASA- ARVOVALIOKUNNAN MIETINTÖ 2/2007 vp**

### **Hallituksen esitys laiksi vakuutusyhtiölain muuttamisesta ja eräksi siihen liittyviksi laeik- si**

#### **JOHDANTO**

##### ***Vireilletulo***

Eduskunta on 30 päivänä toukokuuta 2007 lähettänyt työelämä- ja tasa-arvovaliokuntaan valmistelevasti käsiteltäväksi hallituksen esityksen laiksi vakuutusyhtiölain muuttamisesta ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi (HE 21/2007 vp).

##### ***Asiantuntijat***

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina

- apulaisosastopäällikkö Katriina Lehtipuro, hallitussihteeri Johanna Huovinen ja matemaatikko Harri Isokorpi, sosiaali- ja terveysministeriö

- apulaisjohtaja Kaija Kallinen, Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK ry
- lakimies Anja Lahermaa, Toimihenkilökeskusjärjestö STTK ry
- asiantuntija, OTK Johan Åström, Elinkeinoelämän keskusliitto ry
- johtaja Antti Neimala, Suomen Yrittäjät ry
- johtaja Lea Mäntyniemi, Finanssialan Keskusliitto
- pääsihteeri Tanja Auvinen, Naisjärjestöt Yhteistyössä NYTKIS ry.

Lisäksi kirjallisen lausunnon ovat antaneet Akava ry ja Tasa-arvovaltuutetun toimisto.

#### **HALLITUKSEN ESITYS**

Esityksessä ehdotetaan muutettaviksi vakuutusyhtiölakia, vakuutusyhdistyslakia ja ulkomaisista vakuutusyhtiöistä annettua lakia siten, että vakuutusyhtiöt ja vakuutusyhdistykset voivat 21 päivän joulukuuta 2007 jälkeenkin käyttää sukupuolta vakuutusmaksuihin ja etuuksiin vaikuttavana tekijänä. Lisäksi ehdotetaan muutettavaksi työeläkevakuutusyhtiöistä annettua lakia.

Ehdotetut muutokset johtuvat miesten ja naisten yhdenvertaisen kohtelun periaatteen täytännönnäköistä tavaroiden ja palveluiden saatavuuden ja tarjonnan alalla annetusta Euroopan unio-

nin neuvoston direktiivistä. Direktiivin mukaan jäsenvaltio voi ennen 21 päivää joulukuuta 2007 päättää sallia sukupuolen käyttämisen vakuutuspalveluja ja niihin liittyviä rahoituspalveluja koskevien maksujen ja etuuksien laskennassa, jos sukupuoli on vakuutettavaan riskiin vaikuttavana tekijä.

Lait ovat tarkoitetut tulemaan voimaan mahdollisimman pian sen jälkeen kun ne on hyväksytty ja vahvistettu, kuitenkin viimeistään 1 päivänä lokakuuta 2007.

## VALIOKUNNAN KANNANOTOT

*Perustelut*

Hallituksen esityksen perusteluista ilmenevistä syistä ja saamansa selvityksen perusteella valiokunta pitää esitystä tarpeellisenä ja tarkoituksenmukaisena. Valiokunta puoltaa lakiehdotusten hyväksymistä muuttamattomina.

Miesten ja naisten yhdenvertaisen kohtelun periaatteen täytäntöönpanosta tavaroiden ja palveluiden saatavuuden ja tarjonnan alalla annettua Euroopan unionin neuvoston direktiiviä sovelletaan muun muassa yksityisiin, vapaaehtoiisiin ja työsuhteesta riippumattomiin vakuutuksiin ja eläkkeisiin. Direktiivin mukaan sukupuolen käyttäminen vakuutuspalveluja ja niihin liittyviä rahoituspalveluja koskevien maksujen ja etuuksien laskennassa ei saa johtaa eroihin yksilöiden maksuissa ja etuuksissa. Jäsenvaltiot voivat kuitenkin ennen 21 päivää joulukuuta 2007 sallia suhteelliset erot yksilöiden maksuissa ja etuuksissa asiaankuuluvien ja tarkkojen riskinarviointien perusteella. Mikäli jäsenvaltio päättää ottaa tämän mahdollisuuden käyttöön, sen tulee varmistaa, että tarkat tiedot sukupuolen käytöstä määräävänä vakuutusmatemaattisena tekijänä kootaan, julkaistaan ja saatetaan säännöllisesti ajan tasalle. Lisäksi jäsenvaltion tulee tarkastella päätöstään uudelleen viiden vuoden kuluttua.

Komissio perusteli vuonna 2003 direktiiviehdotustaan tutkimustuloksilla, joiden mukaan ratkaisevia tekijöitä odotettavissa olevan eliniän suhteen ovat muun muassa siviilisääty, sosio-ekonominen asema, työssäolo/työttömyys, asuinseutu, tupakointi ja ravitsemustottumukset. Elintavat huomioon ottaen ero miesten ja naisten odotettavissa olevassa eliniässä nollaan-tuu tai vähintäänkin supistuu kahteen vuoteen, jolloin eroja henki-, sairaus- ja liikennevakuutusmaksuissa voidaan pitää sukupuoleen perustuvana syrjintänä. Sukupuolen käyttäminen vakuutusmaksujen määräytymisperusteena käy yhä ongelmallisemmaksi, kun useissa EU-maissa ollaan siirtymässä pakollisista valtion eläkejärjestelmistä lisäeläkejärjestelmiin ja/tai yksityisiin eläkevakuutuksiin.

Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta yhtyi lausunnossaan (TyVL 7/2004 vp) valtioneuvoston kantaan, jonka mukaan sukupuolen käyttämistä vakuutustoiminnassa ei ole tarkoituksenmukaista kieltää silloin, kun sen käyttö perustuu objektiivisiin, asiallisiin ja tasa-arvon tavoite huomioon ottaen oikeasuhtaisiin syihin. Valiokunta piti kuitenkin perusteltuna komission huolta siitä, että sosiaaliturvan yksityistämisen myötä vakuutusten hinnoittelu sukupuolen perusteella tulee entistä ongelmallisemmaksi. Valiokunta piti tärkeänä, että yksityistämiskehitystä seurataan ja huolehditaan siitä, että kansalaisten perusturva eläkkeiden ja sairaskulujen osalta määräytyy sukupuolineutraalein perustein.

Hallituksen esityksessä ehdotetaan, että Suomessa otetaan käyttöön direktiivin sallima poikkeusjärjestely ja sallitaan vakuutusyhtiöiden käyttää sukupuolta vakuutusmaksujen ja vakuutuksesta saatavien etuuksien laskennassa myös 21.12.2007 jälkeen tehtävissä sopimuksissa. Valiokunta puoltaa hallituksen esityksen hyväksymistä. Ehdotettujen lainmuutosten myötä vakuutus tuotteiden läpinäkyvyys sukupuoleen liittyvien tekijöiden osalta lisääntyy. Miesten ja naisten maksuissa ja etuuksissa hyväksytään vain sellaisia eroja, jotka riskinarviointi osoittaa oikeutetuiksi. Jos vakuutusten hinnoittelu poikkeaa merkittävästi riskinarvioinnista, se saattaa kannustaa vakuutettuja luopumaan vakuutusturvastaan, mitä ei voida pitää yhteiskunnallisesti tavoiteltavana.

Valiokunta painottaa, että riskinarviointien tulee perustua tarkkoihin, ajantasaisiin vakuutusmatemaattisiin laskelmiin ja tilastotietoihin. Vakuutusvalvontaviraston tulee huolella tutkia riskinarvioinnit, huolehtia vakuutus tuotteiden ja -maksujen läpinäkyvyydestä ja varmistaa, että sukupuolta ei käytetä muussa tarkoituksessa tai muilla tavoin kuin esityksessä on tarkoitettu.

Tärkeää on, että olosuhteissa, elintavoissa ja käyttäytymisessä tapahtuvien muutosten vaikutukset otetaan nopeasti ja asianmukaisesti huomioon. Valiokunta korostaakin vakuutusvalvontavirastolle annettua mahdollisuutta velvoittaa

vakuutusyhtiö suorittamaan uusi riskinarviointi, jos viiden vuoden väliaika katsotaan liian pitkäksi tai jos tilanne sitä muutoin vaatii. Valiokunta pitää tärkeänä, että järjestelmiä kehitetään niin, että sukupuolen käyttämisestä vakuutusmatemaattisena tekijänä voidaan ajan myötä luopua.

**Päätösehdotus**

Edellä esitetyn perusteella työelämä- ja tasa-arvovaliokunta ehdottaa,

*että lakiehdotukset hyväksytään muutamattomina.*

Helsingissä 18 päivänä syyskuuta 2007

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj. Arto Satonen /kok  
vpj. Jukka Gustafsson /sd  
jäs. Outi Alanko-Kahiluoto /vihr  
Susanna Haapoja /kesk  
Hannakaisa Heikkinen /kesk  
Anna-Maja Henriksson /r  
Arja Karhuvaara /kok  
Merja Kuusisto /sd  
Merja Kyllönen /vas

Esa Lahtela /sd  
Jari Larikka /kok  
Markus Mustajärvi /vas  
Sanna Perkiö /kok  
Paula Sihto /kesk  
Katja Taimela /sd  
Tarja Tallqvist /kd  
Jyrki Yrttiaho /vas.

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Ritva Bäckström.